

Sygn. akt III Ca 1251/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Barbara Braziewicz (spr.)

Sędzia SO Andrzej Dyrda

Sędzia SR (del.) Maryla Majewska – Lewandowska

Protokolant Dominika Tarasiewicz

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2015 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa M. K. (1) i M. K. (2)

przeciwko M. C. i S. C.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 26 maja 2014 r., sygn. akt I C 1331/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) zasądza solidarnie od pozwanych M. C. i S. C. solidarnie na rzecz powodów M. K. (2) i M. K. (1) kwotę 2.500 zł (dwa tysiące pięćset złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 2 lutego 2014 roku;

b) oddala powództwo w pozostałym zakresie;

c) zasądza solidarnie od pozwanych M. C. i S. C. solidarnie na rzecz powodów M. K. (2) i M. K. (1) kwotę 742 zł (siedemset czterdzieści dwa złote) tytułem zwrotu kosztów procesu;

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. zasądza solidarnie od pozwanych M. C. i S. C. solidarnie na rzecz powodów M. K. (2) i M. K. (1) kwotę 425 zł (czteryście dwadzieścia pięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Maryla Majewska – Lewandowska SSO Barbara Braziewicz SSO Andrzej Dyrda

Sygn. akt III Ca 1251/14

UZASADNIENIE

Powodowie M. K. (2) i M. K. (1) wnieśli o zasądzenie od pozwanych M. C. i S. C. kwoty 2.500zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7 lipca 2014 r. oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu podali, że strony umówiły się na wykonanie prac budowlanych w budynku mieszkaniowym powodów w P. oraz na zakup i zabudowę pieca centralnego ogrzewania.

Pozwany nie wykonał umowy w części dotyczącej zakupu i zabudowy pieca centralnego ogrzewania i nie zwrócił zaliczki mimo wezwań. Powodowie sprecyzowali, iż dochodzą kwoty żadnej pozwem na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa. Na rozprawie w dniu 10.03.2014r. pozwany podniósł, że kwota 2.500 zł była przeznaczona na przewóz kominka i zgodnie z porozumieniem pieniądze te zostały przeznaczone na prace remontowo-budowlane w budynku powodów przy ul. (...) w P..

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 maja 2014r. Sąd Rejonowy w Raciborzu w sprawie M. K. (2) i M. K. (1) przeciwko pozwanym M. C. i S. C. oddalił powództwo.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany M. C. umówił się ustnie z powodami na wykonanie prac remontowych w budynku mieszkalnym powodów w P. przy ul. (...). Były to prace polegające na wykonaniu płyt kartonowo - gipsowych, wymianie instalacji elektrycznej. Powodowie i pozwani umówili się również na wykonanie innych prac. Wymienieni nie ustalili konkretnej kwoty wynagrodzenia, jakie miał otrzymać pozwany za wykonane prace. Przed rozpoczęciem prac pozwany otrzymał 1.000 zł od powodów na narzędzia i materiały. Następnie powodowie zapłacili pozwanemu tytułem dalszego wynagrodzenia łącznie kwotę 3.000 zł. Kwota ta została wpłacona na rachunek bankowy pozwanej S. C. - żony pozwanego, ponieważ pozwany nie posiadał rachunku bankowego. Powodowie kupili przez allegro kominek z płaszczem wodnym c. o. za kwotę

2.500 zł i umówili się ze sprzedawcą, że po ten kominek przyjedzie kurier, odbierze ten piec od niego i dostarczy go powodom do P.. Powodowie mieszkali wtedy w D., a pozwany miał klucze do ich domu dlatego, że wcześniej zobowiązał się do wykonania płyt kartonowo - gipsowych i był w trakcie tych prac. Powód zadzwonił do pozwanego i poprosił, aby pozwany wpuścił kuriera i zapłacił mu 2.500 zł za kominek. Powodowie w uzgodnieniu z pozwanym na konto pozwanej w marcu 2009r. przelali kwotę

2.500 zł z ich rachunku bankowego. Pozwany miał te pieniądze wypłacić z konta i zapłacić kurierowi. Jednakże sprzedawca kominka zadzwonił do powodów kilka dni później i powiedział, że kominek jest uszkodzony i do przywiezienia kominka ostatecznie nie doszło. Powód M. K. (1) powiedział następnie pozwanemu, że kwota 2.500 zł - wpłacona przez powodów na rachunek bankowy pozwanej na poczet ceny kominka - zostanie potraktowana jako dalsza część wynagrodzenia pozwanego za wykonane prace w budynku powodów. Dlatego pozwany nie zwrócił powodom kwoty 2.500 zł. Pozwany wykonywał prace w budynku powodów od przełomu października i listopada 2008r. do połowy kwietnia 2009r. Klucze wymieniony oddał w maju 2009r. lub w czerwcu 2009r. Pozwany nie rozliczył się z wykonanych prac z powodu urazu kręgosłupa.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dołączonych do akt dokumentów w postaci dowodów wpłat i zeznań stron. Sąd nie dał wiary zeznaniom powodów odnośnie faktu, że pozwany miał wykonywać w ich domu w P. tylko prace polegające na położeniu płyt kartonowo - gipsowych. Powodowie bowiem dołączyli do akt sprawy dowód wpłaty, z którego wynika, że zapłacili oni pozwanemu kwotę 2.000 zł za wymianę instalacji elektrycznej. Tak zatem pozwany nie tylko wykonywał prace polegające na położeniu płyt kartonowych. Sąd również nie dał wiary powodce, że pozwanemu należało się mniej niż 3.000 zł za wykonane prace. Skoro pozwanemu należało się mniej niż 3.000 zł, to nie wiadomo dlaczego powodowie zapłacili pozwanemu łącznie 4.000 zł. Takie stanowisko powodów jest co najmniej niekonsekwentne. Jeśli powodowie uważali, że pozwany wykonał prace warte mniej niż 3.000 zł, to nie powinni byli mu płacić wynagrodzenia większego od tej kwoty. Poza tym skoro pozwany wykonywał prace w domu powodów aż do połowy kwietnia 2009r., to zakres prac musiał być szerszy od tego, który

Sygn. akt III Ca 1251/14

wskazywali powodowie. Sąd również nie dał wiary zeznaniom powodów, że nie umawiali się z pozwanym, że kwota 2.500 zł - wpłacona na poczet ceny kominka- zostanie potraktowana jako część jego wynagrodzenia. Twierdzenia powodów, że wzywali pozwanego o zwrot kwoty 2.500 zł już w marcu 2009r. są gołosłowne. Znamienne jest to, że pierwsze wezwania o zapłatę tej kwoty zostały wysłane do pozwanych w listopadzie 2013r., a więc po ponad czterech

latach od wpłacenia kwoty 2.500 zł. Ponadto z wezwań tych wynika, że to pozwany miał wykonać budowę pieca c.o. Poza tym takie same twierdzenia znajdują się w uzasadnieniu pozwu, a pełnomocnik powodów dopiero na ostatniej rozprawie ostatecznie sprecyzował swoje stanowisko. Sąd dał wiary zeznaniom powodów w tej części, w której są zgodne z zeznaniami pozwanych, które Sąd uznał za wiarygodne jako logiczne i wzajemnie się uzupełniające. Część stanu faktycznego została przyznana przez pozwanych. Tak zatem zgodnie z art. 229 k.p.c. nie wymagała dowodu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo o zapłatę kwoty 2.500,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7 lipca 2011 r. nie zasługiwało na uwzględnienie w całości. Powodowie nie wykazali, że zachodzą przesłanki bezpodstawnego wzbogacenia określone w art. 405 k.c., a to na nich spoczywał ciężar dowodu tych okoliczności. Zgodnie z art. 405 k.c. bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Bezpodstawne wzbogacenie, określane też terminem "niesłusznego" lub "nieuzasadnionego" wzbogacenia - polega na uzyskaniu korzyści majątkowej przez jedną osobę kosztem drugiej. Uzyskanie korzyści musi nastąpić "bez podstawy prawnej". W zasadzie sens komentowanego przepisu streścić można w następujący sposób: nikt nie może bogacić się kosztem innej osoby bez usprawiedliwionej podstawy prawnej (należytego usprawiedliwienia prawnego). Konsekwencją takiego "bogacenia się" jest obowiązek zwrotu bezpodstawnie uzyskanej korzyści. Jeśli doszło do przesunięcia majątkowego bez podstawy prawnej - osoba, która utraciła wartość majątkową może żądać jej zwrotu od tego, na kogo ona bezpodstawnie przeszła. Twierdzi się, że przesłanka braku podstawy prawnej musi być rozumiana jako brak usprawiedliwienia prawnego wzbogacenia, nie zaś jako niesprawiedliwość czy niesłusznosc przesunięcia majątkowego. Z art. 405 k.c. wynikają cztery ogólne przesłanki powstania roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia (tzw. roszczenia kondykcijnego): wzbogacenie jednego podmiotu; zubożenie drugiego podmiotu; związek pomiędzy wzbogaceniem a zubożeniem i brak podstawy prawnej dla wzbogacenia (bezpodstawność wzbogacenia). Wzbogacenie polega na uzyskaniu jakiegokolwiek korzyści majątkowej w dowolnej postaci. Wzbogacenie w konsekwencji oznacza albo zwiększenie aktywów, albo zmniejszenie pasywów wzbogaconego. Innymi słowy, majątek wzbogaconego powiększa się o coś, o co nie powinien się powiększyć, albo nie pomniejsza się o coś, o co powinien się pomniejszyć. Pomiedzy zubożeniem jednej osoby a wzbogaceniem innej musi istnieć związek, bowiem jak wynika z brzmienia art. 405 k.c. korzyść majątkowa musi być uzyskana „kosztem innej osoby”. Kwota 2.500 zł nie została uzyskana bezpodstawnie przez pozwanych. Powodowie nie wykazali, że nie potraktowali tej kwoty jako dalszego wynagrodzenia pozwanego wpłaconego na konto bankowe pozwanej. Skoro kwota 2.500 zł stanowiła część wynagrodzenia pozwanego wynikającego z ustnej umowy pomiędzy stronami, to nie została ona uzyskana bez podstawy prawnej. Pozwani nie wzbogacili się bezpodstawnie kosztem powodów. Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy powództwo oddalił. Pozwani wygrali proces, ale nie ponieśli żadnych kosztów. Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji.

Powodowie zaskarżyli wyrok w całości. Zarzucili Sądowi naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art.405 w zw. z art.410§1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, w sytuacji gdy otrzymana przez pozwanego kwota na zakup pieca centralnego ogrzewania stanowi nienależyte świadczenie, do którego zwrotu pozwany powinien zostać przez Sąd zobowiązany. We wnioskach apelacyjnych skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz powodów kwoty 2.500zł tytułem zwrotu kwoty otrzymanej na zakup pieca oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sygn. akt III Ca 1251/14

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja powodów zasługiwała na uwzględnienie, gdyż zaskarżonego wyroku nie można uznać za trafny.

Powołany w apelacji zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art.405 w zw. z art.410§1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie należało uznać za zasadny.

Sąd Okręgowy ustalił, w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, iż bezspornym w sprawie było, iż powodowie zakupili przez Internet na portalu (...) kominek z płaszczem wodnym c.o., którego kurier miał dostarczyć do ich nieruchomości w P.. Wobec tego, iż w tym czasie powodowie nie mieszkali w nieruchomości w P. lecz w D., poprosili pozwanego M. C., wykonującego u nich w nieruchomości prace budowlane o odebranie pieca od kuriera i zapłacenie mu za niego kwoty 2.500zł. W tym celu oboje powodowie przelali ze swojego rachunku na rachunek żony pozwanego S. C. kwotę 2.500zł. Ostatecznie z uwagi na uszkodzenie pieca do transakcji nie doszło. Powód w związku z zaistniałą sytuacją zadzwonił do pozwanego i poinformował, iż kuriera nie będzie i poprosił o przelanie uiszczonej kwoty z powrotem na rachunek powodów. Pozwany nie przelał powodom z powrotem kwoty 2.500zł. Stwierdził, iż zaliczył sobie powyższą kwotę na poczet wykonanych na nieruchomości powodów robót. Równocześnie słuchany w sprawie pozwany potwierdził, iż powodowie wpłacili na konto jego żony kwotę 2.500zł, aby on odebrał kominek i zapłacił za niego. Z kolei żona pozwanego - pozwana S. C. potwierdziła, iż na jej konto powodowie - państwo K. przelali 2.500zł. Stwierdziła także, że początkowo mąż jej mówił, iż kwota powyższa miała być przeznaczona na zakup kominka, później, że miała stanowić zapłatę za prace wykonane przez niego na nieruchomości powodów. Przy czym do chwili zakończenia sprawy pozwany nie przedstawił powodom rozliczenia wykonanych u nich na nieruchomości robót, nie zgłosił także formalnie zarzutu potrącenia (dowód: zeznania stron i dowód wpłaty kwoty 2.500zł przez powodów na rachunek pozwanej k.26 i 27-29).

Z treści dołączonego do akt przelewu i zeznań wszystkich stron wynikało jednoznacznie, iż kwota 2.500zł została przelana na rachunek pozwanej przez powodów, aby pozwany mógł w imieniu powodów zapłacić kurierowi za zakupiony przez nich w Internecie kominek z płaszczem wodnym c.o. i go odebrać. Ostatecznie jednak do sfinalizowania transakcji nie doszło, przedmiotowa umowa nie doszła do skutku, zatem zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty. Tym samym wobec tego, iż zmierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, a świadczenie zostało spełnione w wykonaniu umowy, która nie doszła do skutku, przekazana na rzecz pozwanego kwota na poczet ceny zakupionego kominka winna podlegać zwrotowi na rzecz powodów jako świadczenie nienależne. W wyniku spełnienia świadczenia w kwocie 2.500zł na rzecz pozwanych przez zubożonych powodów oboje pozwani wzbogacili się uzyskując bez podstawy prawnej korzyść majątkową. Doszło bowiem do zwiększenia aktywów wzbogaconych pozwanych, do uzyskania przez nich korzyści majątkowej kosztem powodów bez podstawy prawnej. Przy czym wbrew stanowisku Sądu Rejonowego należało uznać, iż zgromadzony w sprawie materiał dowody pozwala uznać, iż powodowie jako osoby zubożone wykazali zaistnienia wszystkich przesłanek nienależnego świadczenia, które stanowi szczególnie przypadek bezpodstawnego wzbogacenia (art. 6 k.c.). Zatem wykazali uzyskanie bez podstawy prawnej korzyści majątkowej przez pozwanych, kosztem powodów oraz związek pomiędzy wzbogaceniem pozwanych a powstałym po Ich stronie zubożeniem. Równocześnie pozwani w toku niniejszej sprawy nie podnieśli, iż zużyli czy też utracili uzyskaną korzyść, tymczasem ciężar dowodu powyższych okoliczności na nich spoczywał (art. 6 k.c.).

Należy zauważyć, iż szczególnym przypadkiem bezpodstawnego wzbogacenia jest nienależne świadczenie, o którym stanowi art.410§1 k.c. Do powstania zobowiązania dochodzi w ten sposób, że wzbogacony uzyskuje bez podstawy prawnej korzyść majątkową w

Sygn. akt III Ca 1251/14

wyniku spełnienia świadczenia przez zubożonego. Brak podstawy prawnej oznacza brak causa świadczenia. Przy czym zgodnie z art. 410§ 1 k.c., ogólne przesłanki bezpodstawnego wzbogacenia muszą się spełnić także wobec nienależnego świadczenia. Dotyczy to w szczególności wzbogacenia i zubożenia i Ich majątkowego charakteru. Wymagany jest także związek między nimi oraz brak prawnej podstawy wzbogacenia, przy czym ta ostatnia przesłanka przybiera odmienny swoisty kształt w wypadku nienależnego świadczenia. Zdaniem Sądu Okręgowego powodowie wykazali zaistnienie powyższych koniecznych przesłanek do powstania zobowiązania z tytułu nienależnego świadczenia.

Także, zdaniem Sądu Okręgowego, zebrany w sprawie materiał dowody nie dawał podstaw do przyjęcia, iż pozwany mógł zaliczyć sobie na poczet wykonywanych prac na nieruchomości powodów, bliżej nieokreślonych przez niego, powyższą kwotę 2.500zł. W tym zakresie uznał Sąd Okręgowy, iż nie ma podstaw do oparcia się na zeznaniach pozwanego. Pozwany za prace związane z montażem płyt gipsowych, roboty elektryczne uzyskał zapłatę od powodów w

łączonej kwocie 3.000zł (niezależnie od kwoty 1.000zł uzyskanej przez niego od nich na zakup narzędzi i materiałów). Równocześnie w toku postępowania nie wykazał, iż kwota ta była kwotą nieadekwatną do zakresu wykonanych faktycznie przez niego na nieruchomości powodów robót. Do momentu zakończenia postępowania przed Sądem meriti nie przedstawił żadnego rozliczenia wykonanych prac na nieruchomości powodów, nie wskazał ich rodzaju, zakresu, poniesionych przez niego w związku z ich wykonaniem wydatków, ani też nie przedstawił wyliczenia należnego mu z tego tytułu wynagrodzenia. Równocześnie w toku całego postępowania nie zgłosił formalnego zarzut potrącenia. W szczególności nie wykazał, iż przysługuje mu, zgodnie z art. 498 k.c. względem powodów ściśle określona wzajemna i wymagalna wierzytelność pieniężna. Z tych względów, niezależnie od zawartych na wstępie uwag, nie można było zgodzić się z poczynionymi ustaleniami i przedstawioną argumentacją odnośnie powyższej kwestii przez Sąd Rejonowy.

O odsetkach orzeczono w oparciu o art.481 k.c. przyjmując, iż odsetki ustawowe od należności głównej winny zostać zasądzone od dnia 2 lutego 2014r., zatem od dnia następnego po doręczeniu pozwanym odpisu pozwu, wobec tego, iż powodowie nie wykazali, aby dołączone do akt, a skierowane do pozwanych wezwania do dobrowolnej zapłaty z dnia 14 listopada 2013r. zostały przez nich odebrane. W tym zakresie co do odsetek żądanych od dnia 7 lipca 2011r.do 1 lutego 2014r. oddalono powództwo.

Konkludując, zaskarżony wyrok nie odpowiadał prawu, a zarzuty powodów zasługiwały w zasadniczej części na uwzględnienie.

Z tych względów zmieniono zaskarżony wyrok jak w sentencji wydanego rozstrzygnięcia, na podstawie art.386§1k.p.c. Równocześnie Sąd Okręgowy w oparciu o art. 385 k.p.c. częściowo apelację powodów oddalił. O kosztach postępowania w obu instancjach Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz §2 w zw. z §6 pkt 3 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 490), obciążając solidarnie pozwanych zwrotem wszystkich kosztów, wobec tego, iż powodowie ulegli tylko co do nieznacznej części swojego żądania.

SSR(del.) Maryla Majewska - Lewandowska SSO Barbara Braziewicz SSO Andrzej Dyr da